

T.C.
DENİZLİ
1. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/1156

KARAR NO : 2025/1125

DAVACI :
VEKİLİ : AV. SERVET AKTAN
-UETS[16402-04179-29995]

AHEF KAZANIR!

DAVALI : DENİZLİ VALİLİĞİ
VEKİLİ : AV.

DAVANIN ÖZETİ : Denizli ili, Güney Aile Sağlığı Merkezi 20.13.03 Nolu Aile Hekimliği Biriminde Aile Hekimi olarak görev yapan davacı tarafından, adli defin/icap nöbet ücretlerinin tarafına ödenmesi talebiyle yaptığı 05/08/2024 tarihli başvurunun reddine ilişkin 13/09/2024 tarih ve E.253593220 sayılı davalı idare işleminin; İl Sağlık Müdürlüğü tarafından aylık hazırlanan nöbet listesine istinaden adli defin/icap nöbeti tuttuğu, bu nöbet görevleri entegre hastane dışında ve diğer kanunlar gereğince yerine getirilen sağlık hizmetleri arasında olduğu iddia edilerek iptali ile idareye başvuru tarihinden geriye doğru en son altmış günlük süreyi kapsayan 2024 yılı Haziran ve Temmuz aylarına ait adli defin/icap nöbet ücretinin yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ : Usule ilişkin olarak davanın süre aşımı nedeniyle reddi gerektiği, esasa ilişkin olarak ise Entegre sağlık hizmeti sunulan merkezlerde tutulan nöbetler için zaten ödeme yapıldığı, davacı arttırımlı ücretten yararlanan bir hekim olduğundan kanun gereği davacıya nöbet ücreti ödenebilmesinin mümkün olmadığı ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Denizli İdare Mahkemesi Hâkimliği'nce davalı idarenin usuli itirazı yerinde görülmeyerek, dava dosyası incelendikten sonra gereği düşünüldü:

Dava, Denizli ili, Güney Aile Sağlığı Merkezi 20.13.03 Nolu Aile Hekimliği Biriminde Aile Hekimi olarak görev yapan davacı tarafından, adli defin/icap nöbet ücretlerinin tarafına ödenmesi talebiyle yaptığı 05/08/2024 tarihli başvurunun reddine ilişkin 13/09/2024 tarih ve E.253593220 sayılı davalı idare işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

6745 sayılı Kanun ile 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 216. maddesinin değişik birinci cümlesi, "Defin ruhsatıyeleri belediye tabipleri, toplum sağlığı merkezi tabipleri ile aile hekimleri tarafından mevtanın muayenesinden sonra verilir ve bu ruhsatıyelerin yerleşim yeri bazında hangi tabipler tarafından verileceği Türkiye Halk Sağlığı Kurumu tarafından belirlenir. Ölümüne sebep olan hastalık esnasında tedavi eden tabibin verdiği ruhsatname resmi tabipler tarafından tasdik edilmek şartıyla muteberdir." şeklinde değiştirilmiş ve 07.09.2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

19.01.2010 tarih ve 27467 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Mezarlık Yerlerinin İnşası İle Cenaze Nakil Ve Defin İşlemleri Hakkında Yönetmeliğin" 16/3. maddesinde de; Ölümün sağlık kurumları dışında gerçekleşmesi durumunda gömme izin belgesi cenazenin bulunduğu yerdeki belediye tabibi tarafından, belediye tabibi bulunmayan yerlerde aile hekimliğinin uygulandığı illerde toplum sağlığı hekimi veya aile hekimi, diğer illerde sağlık ocağı hekimi tarafından, bunların bulunmaması halinde gömme izin belgesi görevlisi tarafından verilir. Gömme izin belgesi görevlisi bulunmayan yerlerde ise bu belge jandarma karakol komutanları veya köy muhtarları tarafından verilir, düzenlemesi mevcuttur.

Diğer yandan; aile hekimleri yönünden **5258 sayılı Aile Hekimliği Kanunu'nun 3/5. maddesinde;** "Sözleşme yapılan aile hekimi ve aile sağlığı elemanlarına, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) bendine göre belirlenen en yüksek brüt sözleşme ücretinin aile hekimi için (6) katını, aile sağlığı elemanı için (1,5) katını aşmamak üzere tespit edilecek tutar, çalışılan ay sonuçlarının ilgili sağlık idaresine bildiriminden itibaren onbeş gün içerisinde ödenir. (Değişik cümle: 02/01/2014-6514 S.K./52. md) Aile hekimlerine ve aile sağlığı elemanlarına

T.C.
DENİZLİ
1. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/1156

KARAR NO : 2025/1125

657 sayılı Kanunun ek 33 üncü maddesinde belirtilen yerlerde haftalık çalışma süresi ve mesai saatleri dışında ayda asgari sekiz saat; ihtiyaç hâlinde ise bu sürenin üzerinde nöbet görevi verilir.(Ek cümle: 02/01/2014-6514 S.K./52. md) Bunlara entegre sağlık hizmeti sunulan merkezlerde artırımlı ücretten yararlananlar hariç olmak üzere, 657 sayılı Kanunun ek 33 üncü maddesi çerçevesinde nöbet ücreti ödenir" kuralı yer almıştır.

Anılan maddenin göndermede bulunduğu 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Ek 33. maddesinde ise; **Yataklı tedavi kurumları, seyyar hastaneler, ağız ve diş sağlığı merkezleri, aile sağlığı merkezleri, toplum sağlığı merkezleri ve 112 acil sağlık hizmetlerinde** haftalık çalışma süresi dışında normal, acil veya branş nöbeti tutarak, bu nöbet karşılığında kurumunca izin kullanmasına müsaade edilmeyen memurlar ile sözleşmeli personele, izin suretiyle karşılanamayan her bir nöbet saati için (nöbet süresi kesintisiz 6 saatten az olmamak üzere), aşağıda gösterilen gösterge rakamlarının aylık katsayısı ile çarpılması sonucu hesaplanacak tutarda nöbet ücreti ödenir. (Ek cümle: 02/01/2014-6514 S.K./10. md) Bu ücret yoğun bakım, acil servis ve 112 acil sağlık hizmetlerinde tutulan söz konusu nöbetler için yüzde elli oranında artırımlı ödenir. Ancak ayda aile sağlığı ve toplum sağlığı merkezlerinde 60 saatten, diğer yerlerde ve hiçbir şekilde 130 saatten fazlası için ödeme yapılmaz. Bu ücret damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz" kuralına yer verilmiştir.

Yine, 5228 sayılı yasanın uygulamasına yönelik olarak çıkarılan Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliğinin "Çalışma Saatleri" başlıklı 10.maddesinde"...(4) (Değişik:RG-16/5/2017-30068) **Aile hekimlerine ve aile sağlığı elemanlarına ihtiyaç hâlinde, 657 sayılı Kanunun ek 33 üncü maddesinde belirtilen yerlerde haftalık çalışma süresi ve mesai saatleri dışında nöbet görevi verilir. Bunlara entegre sağlık hizmeti sunulan merkezlerde artırımlı ücretten yararlananlar hariç olmak üzere, 657 sayılı Kanunun ek 33 üncü maddesi çerçevesinde nöbet ücreti ödenir. Aile hekimlerine ve aile sağlığı elemanlarına ihtiyaç hâlinde, 657 sayılı Kanunun ek 33 üncü maddesinde belirtilen yerlerde haftalık çalışma süresi ve mesai saatleri dışında nöbet görevi verilir. Bunlara entegre sağlık hizmeti sunulan merkezlerde artırımlı ücretten yararlananlar hariç olmak üzere, 657 sayılı Kanunun ek 33 üncü maddesi çerçevesinde nöbet ücreti ödenir.** Nöbete ilişkin planlama aile hekimliği uygulamasında aksamaya mahal vermeyecek şekilde yapılır ve hafta içi sekizer saat hafta sonu ise on altı saatten fazla olmamak üzere haftalık 30 saatten fazla nöbet tutturulamaz. Aile hekimliği çalışanlarına tuttukları nöbetler karşılığında ilgili kurumlarca nöbet ücreti ödenir. İhtiyaç halinin tespiti, illerin sağlık personeli doluluk oranı, nüfus, coğrafi koşulları, sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri, nöbet tutulacak sağlık tesisinin il veya ilçe merkezine uzaklığı gibi kriterler göz önünde bulundurulmak suretiyle Kurum tarafından belirlenir.

(5) Adli tıp kurumunun doğrudan hizmet vermediği ve hastane bulunan yerlerde yerinde ölü muayenesi dışındaki adli tıp hizmetleri hastaneler tarafından verilir. **Yerinde ölü muayenesi hizmetleri, mesai saatleri içinde toplum sağlığı merkezi hekimlerince, mesai saatleri dışında öncelikle toplum sağlığı merkezi hekimleri olmak üzere aile hekimleri ve kamu hastaneleri dışındaki diğer kamu kurum ve kuruluşlarındaki hekimlerin de dâhil edilebileceği icap nöbeti şeklinde sunulur.** Hastane bulunmayan ilçe merkezleri ve entegre sağlık hizmetinin sunulduğu merkezlerde acil sağlık hizmetleri ile adli tabiplik hizmetleri; mesai saatleri içinde aile hekimleri, mesai saatleri dışında ve resmi tatil günlerinde ise ilçe merkezindeki, toplum sağlığı merkezi hekimleri, entegre sağlık hizmeti sunulan merkezlerde çalışan hekimler ve aile hekimlerinin toplamı dikkate alınarak aşağıdaki gibi icap veya aktif nöbet uygulamaları şeklinde yürütülür.

a) Hastane bulunmayan ilçe merkezlerindeki adli tıbbi hizmetler ile acil sağlık hizmetleri mesai saatleri dışında ilçedeki toplum sağlığı merkezi hekimleri ve aile hekimlerince icap veya aktif nöbet şeklinde yürütülür. İlçe merkezindeki toplam hekim sayısı (Değişik ibare:RG-11/3/2015-29292) beş veya daha az ise icap, (Değişik ibare:RG-11/3/2015-29292) beşten fazla ise aktif nöbet şeklinde yürütülür.

b) Entegre sağlık hizmetinin sunulduğu merkezlerde toplam hekim sayısı (Değişik ibare:RG-11/3/2015-29292) beş ve (Değişik ibare:RG-11/3/2015-29292) beşten az ise mesai saatleri dışındaki adli tıbbi hizmetler ve acil sağlık hizmetleri; toplum sağlığı merkezi hekimleri, entegre sağlık hizmetinin sunulduğu merkezde çalışan hekimler ve aile hekimleri tarafından münavebeli olarak icap nöbeti şeklinde, toplam hekim sayısı (Değişik ibare:RG-11/3/2015-29292) beşten fazla ise münavebeli olarak aktif nöbet şeklinde yürütülür.

c) Hastane bulunmayan ilçe merkezleri ile entegre sağlık hizmetinin sunulduğu merkezlerde aile hekimi sayısı birden fazla ise, müdürlük hizmet ihtiyacını değerlendirerek mesai saatlerini güne yayarak düzenler.

Yukarıda anılan Yasa ve yönetmelik kurallarının birlikte incelenmesinden; 07.09.2016 tarihli 6745 sayılı

1. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/1156

KARAR NO : 2025/1125

yasa değişikliği ve anılan yasa değişikliğine koşut yönetmelik değişiklikleri ile anılan tarihten sonra aile hekimlerine defin ruhsatı ve ölü muayene görevi verilebileceği, Adli tıp kurumunun doğrudan hizmet vermediği, hastane bulunan yerlerde yerinde ölü muayenesi dışındaki adli tıp hizmetleri hastaneler tarafından verilecek olmakla birlikte; yerinde ölü muayenesinin aile hekimleri ile de koşullarına göre "icap veya aktif" nöbet biçiminde yürütüleceği, bu kapsamda entegre sağlık hizmeti verilen ve farklı katsayıdan yararlanan aile hekimlerinin hastaneden verdiği hizmetler için nöbet ücreti ödenmeyeceği açıkça düzenlenmiş olmakla birlikte; aile hekimleri bakımından tutulan nöbetler sırasında "yerinde ölü muayenesi" durumunda ücret verilip verilmeyeceğine yönelik bir düzenlemeye gidilmediği, bu bakımdan bir "boşluk" bulunduğu görülmektedir.

Diğer yandan; önümüzdeki uyumsuzlukta olduğu gibi bir anlamda kural koyucunun kendi iradesiyle bu konuda herhangi bir yasal düzenleme yapma yönünde bir tercihte bulunmaması durumunda; dava konusu işlemlerin üst hukuk normlarına uygunluğunun hukuki denetimi bakımından karşılaşılan hukuki boşlukların yargı mercilerince doldurulması gerektiği kabul edilmelidir. (Danıştay Onikinci Dairesinin, 13.05.2014 tarih; E:2012/13439; K:2014/3743 sayılı kararı da bu yöndedir.)

Bu çerçevede; Anayasa'nın "Zorla çalıştırma yasağı" başlıklı 18/1. maddesinde; hiç kimsenin zorla çalıştırılmayacağı, angaryanın yasak olduğu, "Ücrette adalet sağlanması" başlıklı 55. maddesinde ise; ücretin emeğin karşılığı olduğu, Devletin çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alacağı öngörülmüştür.

Yine Anayasa'nın 90/5. maddesinde; usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmaların kanun hükmünde olduğu, bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamayacağı, usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyumsuzluklarda milletlerarası andlaşma hükümlerinin esas alınacağı hükme bağlanmıştır.

Anayasanın 90. maddesi uyarınca kanun hükmünde olan 23.1.1998 gün ve 4333 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Cebri veya Mecburi Çalıştırmaya İlişkin İLO Sözleşmesi'nin (29 No'lu Sözleşme) 1. maddesinde; Uluslararası Çalışma Örgütü'nün bu Sözleşme'yi onaylayan her üyesinin mümkün olduğu kadar kısa bir sürede her ne şekil altında olursa olsun cebri veya mecburi çalıştırmanın kaldırılmasını taahhüt ettiği, 14. maddesinde; 10. maddede öngörülen cebri veya mecburi çalıştırma haricinde, ne şekilde olursa olsun, cebri veya mecburi çalıştırmanın ücretinin nakit olarak ödenmesi gerektiği ve bu ücretin aynı tür işler için işçilerin istihdam edildikleri bölgede yürürlükte olanlardan ve ne de işçilerin işe alındıkları bölgede yürürlükte olanlardan daha aşağı olmaması gerektiği düzenlenmiştir.

Yukarıda değinilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinden, gerek entegre hizmet verilen merkezde görev yapan gerekse bu merkezler dışında bağımsız aile sağlığı merkezinde görev yapan aile hekimlerine "defin ve yerinde ölü muayenesi" nöbeti görevi verilebileceği, ASM'de görevli aile hekimi için bunun icap nöbeti şeklinde, entegre hizmet sunulan sağlık merkezinde görevli aile hekimi için de yönetmelikte belirlenen koşullara göre "icap" ya da "aktif" nöbet şeklinde olabileceği ve bu nöbetler karşılığında, yerinde ölü muayene hizmeti için Anayasanın yukarıda değinilen "angarya yasağı" düzenlemesini içeren 18.maddesi kapsamında, kurumunca izin kullandırılmayan memurlar ile sözleşmeli personele nöbet ücreti ödenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Olayda, Mahkememizin 29/05/2025 tarihli ara kararına cevaben dosyaya ibraz edilen icap nöbeti tahakkuk çizelgesi formlarına göre, davacının 2024 yılı Haziran ayında 30 saat, Temmuz ayında 60 saat, adli icap nöbeti tuttuğu anlaşılmış olup, davacının davalı idarece görevlendirilmesi üzerine, aktif veya icap şeklinde ifa ettiği, "defin ve yerinde ölü muayenesi" nöbeti görevi/görevleri sebebiyle, 'yerine giderek' ifa ettiği defin nöbetlerine karşılık olarak, kurumunca izin kullandırıldığı yönünde davalı idarenin bir beyanının da olmadığı dikkate alındığında, dava konusu işlemin "angarya yasağı"na ve hukuka aykırı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Davacının tazminat istemine gelince;

Davacı tarafından, 31/05/2024 tarihinde göreve başladığı, bu tarihten itibaren aylık olarak hazırlanan nöbet listeleri uyarınca adli defin/icap nöbeti tutmakta olduğu, göreve başladığı tarihten itibaren kendisine ödenmeyen bahse konu ücretlerin iadesi istemiyle davalı idareye yaptığı, 05/08/2024 tarihli başvurunun reddine ilişkin 13/09/2024 tarih ve E.253593220 tarihli dava konusu işlemin hukuka aykırı olması nedeniyle; davacının ifa ettiği defin nöbeti görevleri sebebiyle, başvuru tarihinden geriye doğru altmış gün içinde tahakkuk etmesi gereken adli defin/nöbet ücretlerinin, başvuru tarihinden işbu karar üzerine yapılacak ödeme gününe kadar hesaplanacak yasal

T.C.
DENİZLİ
1. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/1156

KARAR NO : 2025/1125

faiziyle birlikte, davalı idarece davacıya ödenmesi gerekmektedir.

Nitekim, aynı nitelikteki bir uyuşmazlık hakkında verilen İzmir Bölge İdare Mahkemesi 6. İdari Dava Dairesi'nin 23.09.2019 tarih, E:2019/1212 ve K:2019/1456 sayılı kararı da bu yöndedir.

Açıklanan nedenlerle,

1) Dava konusu işlemin iptaline,

- 2024 yılı Haziran ve Temmuz aylarına ilişkin adli defin/icap nöbeti ücretinin ödenmesi talebinin **kabulüne**, 2024 yılı Haziran ve Temmuz aylarına ait adli defin/nöbet ücretinin, 05/08/2024 tarihinden işbu karar üzerine yapılacak ödeme gününe kadar hesaplanacak yasal faiziyle birlikte davalı idarece davacıya **ödenmesine**,

3) Aşağıda dökümü yapılan 1.001,00-TL yargılama gideri ile karar tarihinde yürürlükte bulunan A.A.Ü.T uyarınca belirlenen 18.000,00-TL avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine,

4) Artan posta giderinin önceden talep edilmemesi halinde kararın kesinleşmesinden sonra re'sen davacıya iadesine,

5) Kararın tebliğini izleyen **30 gün** içerisinde **İzmir Bölge İdare Mahkemesi nezdinde istinaf kanun yolu açık olmak üzere**, 13/06/2025 tarihinde karar verildi.

HAKİM

 e-imzalıdır

YARGILAMA GİDERLERİ		:
Başvurma Harcı	:	427,60 TL
Karar Harcı	:	427,60 TL
Vekalet Harcı	:	60,80 TL
Posta Gideri	:	85,00 TL
TOPLAM		: 1.001,00 TL

